

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **E.**, **B.**, IČO: **X.**, zastúpeného advokátskou kanceláriou **T.T.**, so sídlom v **B.**, v mene ktorej koná advokát a konateľ **Mgr. T.**, proti žalovanej **G.** bývajúcej v **K.**, o **zaplatenie 5 637,23 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 17 C 140/2011, o dovolaní vedľajšieho účastníka **Z.Z., P.**, zastúpeného **JUDr. A.**, advokátom, so sídlom v **S.**, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 31. decembra 2012 sp. zn. 2 Co 340/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 31. decembra 2012 sp. zn. 2 Co 340/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II uznesením z 20. apríla 2012 č.k. 17 C 140/2011-61 konanie zastavil, rozhodol o vrátení súdneho poplatku žalobcovi, prostredníctvom **D.**, rozhodol, že žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Zastavenie konania odôvodnil s poukazom na späťvzatie žaloby žalobcom a citáciou § 96 O.s.p. O vrátení súdneho poplatku rozhodol podľa § 11 ods. 3, 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Žalobca svojím konaním zaviniel zastavenie konania, nakoľko vzal svoju žalobu späť a nepreukázal, že tak spravil pre správanie žalovanej, ani to, že samotná žaloba bola podaná dôvodne, preto podľa názoru súdu prvého stupňa nemá nárok na náhradu trov konania (§ 146 ods. 2 O.s.p.). V súlade s § 150 ods. 1 veta prvá O.s.p., žalovanej nepriznal náhradu trov konania voči žalobcovi, nakoľko žalovaná trovy, ktoré jej vznikli titulom súdneho poplatku za podaný odpor neuhradila, by bolo nespravodlivé, aby žalobca bol zaviazaný na náhradu trov konania, ktoré žalovaná reálne neuhradila. V dôvodoch ďalej uviedol, že podaním, ktoré bolo súdu doručené 13. marca 2012

oznámilo Z.Z. (ďalej len „Z.“), že vstupuje do konania na strane žalovanej ako vedľajší účastník v súlade s § 93 ods. 2 O.s.p. Súd prvého stupňa mal za to, že účasť právnickej osoby, ktorej predmetom je ochrana práv podľa osobitného predpisu je možná iba ak s tým súhlasí účastník, na ktorého strane má táto právnická osoba vystupovať. Bez takéhoto súhlasu nie sú splnené podmienky účasti predmetnej právnickej osoby v konaní ako vedľajšieho účastníka, avšak keďže po späťvzatí žaloby žalobcom boli splnené zákonné podmienky na zastavenie konania, súd ďalej nekonal vo veci vedľajšieho účastníka. Z. sa preto nestalo vedľajším účastníkom v konaní a preto ani nerozhodoval o jeho trovách.

Na odvolanie Z. Krajský súd v Košiciach uznesením z 31. decembra 2012 sp. zn. 2 Co 340/2012 potvrdil uznesenie v napadnutej časti, t.j. vo výroku o trovách konania a vedľajšieho účastníka zaviazal zaplatiť žalobcovi na účet advokáta JUDr. T. trovy odvolacieho konania 123,70 Eur. Svoje rozhodnutie zdôvodnil citáciou § 93 ods. 2 O.s.p. a tiež § 94 ods. 4 O.s.p., ktorý výslovne stanovuje, že vedľajší účastník má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Z uvedeného vyvodil záver, že vedľajšiemu účastníkovi môže byť priznaná aj náhrada trov konania, ale len v tých prípadoch, kedy právo na náhradu trov konania vznikne účastníkovi, ktorého v konaní vedľajší účastník podporoval. Zdôraznil, že vedľajší účastník vstúpil do konania z vlastného podnetu. Urobil tak bez komunikácie so žalovanou. Odvolací súd mal za to, že vstup vedľajšieho účastníka do tohto konania a vynaloženie trov právneho zastúpenia v tomto konaní nemožno hodnotiť ako účelné kroky a účelne vynaložené trovy konania a tento úkon vedľajšieho účastníka, vstup do konania nemal žiaden vplyv na rozhodnutie vo veci. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na to, že odvolacie konanie bolo začaté na podnet vedľajšieho účastníka na strane žalovanej, v konaní tak bol úspešný žalobca, ktorému vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému vedľajšiemu účastníkovi.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie vedľajší účastník. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p., t.j., že v konaní pred odvolacím súdom mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a to tým, že mu nebola doručená žaloba, prílohy a rozhodnutia súdu prvého stupňa a tiež, že súd prvého stupňa nerozhodol o trovách vedľajšieho účastníka a odvolací súd toto pochybenie nenapravil. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné a neprípustné zamietnuť.

Žalovaná žiadala o spravodlivé rozhodnutie. Zdôraznila, že Z. vstúpilo do konania bez jej súhlasu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolateľ je zastúpený advokátom a dovolanie bolo podané včas (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo o rozhodnutí o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o prípustnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Keďže v prejednávanej veci je dovolaním vedľajšieho účastníka napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým

nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania vedľajšieho účastníka z § 239 O.s.p. vyvodit' nemožno.

So zreteľom na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Vady konania podľa § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. vedľajší účastník nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na to, či v danej veci postupom odvolacieho súdu nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), porovnaj III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky

skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06).

Aj Európsky súd pre ľudské práva formuloval viaceré zásady odôvodnenia rozsudkov, z ktorých vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sú založené, rozsah tejto povinnosti sa však môže meniť s ohľadom na povahu rozhodnutí a musí byť posudzovaný podľa okolností každého prípadu (H. c. Belgicko z 30. novembra 1987, Ruiz Torija a Hiro Blani c. Španielsko). Odôvodnenie pritom musí vyhovovať najmä základnej požiadavke preskúmateľnosti, ktorá má svoje opodstatnenie nielen z hľadiska možného použitia opravného prostriedku, ale ako bolo uvedené, súvisí aj s postupom súdu z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie.

Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každý výrok rozhodnutia, teda okrem rozhodnutia vo veci samej aj rozhodnutia o trovách konania. Odôvodnenie rozhodnutia (vo všetkých jeho výrokoch) musí byť zároveň dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu jeho správnosti v konaní o riadnom či mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak rozhodnutie neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.), je nepreskúmateľné. Takéto (arbitrárne) rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

Okresný súd uznesením z 20. apríla 2012 č.k. 17 C 140/2011-61 o trovách konania rozhodol tak, že žalobca nemá právo na náhradu trov konania (§ 146 ods. 2 O.s.p.) a žalovanej náhradu trov konania nepriznal (§ 150 ods. 1 prvá veta O.s.p.). Z. za vedľajšieho účastníka (v konaní) nepovažoval, a preto ani nerozhodoval o trovách tohto Z.. Žalobca ani žalovaná odvolania proti týmto výrokom nepodali, avšak odvolací súd na základe odvolania vedľajšieho účastníka uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutých výrokoch preskúmal. Odvolací súd na rozdiel od názoru súdu prvého stupňa, s odkazom na § 93 ods. 2 O.s.p. uzavrel, že Z. má v prejednávanej veci postavenie vedľajšieho účastníka, napriek uvedenému

vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa nevyvodil žiadne procesnoprávne dôsledky. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia citoval § 93 ods. 4 veta prvá O.s.p., avšak bez bližšieho zdôvodnenia možnej aplikácie tohto ustanovenia na prejednávajúcu vec.

Za daného procesného stavu dovolací súd považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné a konanie pred odvolacím súdom postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 46 ústavy v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. a tým aj naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý vedie nielen k prípustnosti, ale aj k dôvodnosti mimoriadneho opravného prostriedku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania ako aj dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. septembra 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová